

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут
бізнесу, економіки та менеджменту

Методичні вказівки
до написання та захисту кваліфікаційної роботи магістра
освітньої програми «Фінанси»
спеціальності *«Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»*
усіх форм навчання

Суми
Сумський державний університет
2025

Методичні вказівки до написання та захисту кваліфікаційної роботи магістра освітньої програми «Фінанси» / укладачі: І. В. Тютюнник, Л. С. Захаркіна, О. О. Захаркін, О. С. Журавка – Суми : Сумський державний університет, 2025. – 34 с.

Кафедра фінансових технологій і підприємництва ННІ БіЕМ

ЗМІСТ

С.

1	Загальні положення.....	4
2	Мета виконання кваліфікаційної роботи магістра, компетентності та програмні результати навчання, що повинні бути досягнуті в результаті її виконання	6
3	Настанови щодо організації роботи здобувача над виконанням кваліфікаційної роботи.....	8
3.1	Загальні настанови щодо виконання кваліфікаційної роботи магістра	8
3.2	Визначення та затвердження теми та керівника роботи	9
3.3	Керівництво підготовкою кваліфікаційної роботи	10
4	Вимоги до структури, змісту та обсягу кваліфікаційної роботи ...	12
5	Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи	19
6	Використання технологій штучного інтелекту у підготовці кваліфікаційної роботи.....	20
7	Нормоконтроль кваліфікаційної роботи та її перевірка на наявність ознак академічного плагіату	21
8	Критерії та шкала оцінювання кваліфікаційної роботи. Вимоги до відгуку керівника та рецензії на кваліфікаційну роботу.....	22
8.1	Шкала оцінювання	22
8.2	Оцінювання кваліфікаційної роботи керівником	22
8.3	Оцінювання кваліфікаційної роботи рецензентом	26
9	Загальні вимоги до підготовки та проведення захисту кваліфікаційної роботи.....	28
9.1	Підготовка доповіді та презентаційних матеріалів	28
9.2	Порядок захисту кваліфікаційної роботи.....	28
9.3	Оцінювання кваліфікаційної роботи членами ЕК	29
10	Шаблони документів.....	33

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Кваліфікаційна робота магістра – самостійно виконана здобувачем підсумкова робота, що є формою атестації та передбачається на завершальному етапі здобуття другого рівня вищої освіти для встановлення відповідності здобутих результатів навчання (компетентностей) вимогам освітньої програми «Фінанси», стандарту вищої освіти за спеціальністю «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» та Національної рамки кваліфікацій.

Комплексна кваліфікаційна робота передбачається, якщо тема (завдання) кваліфікаційної роботи за обсягом та/або змістом потребує залучення декількох здобувачів однієї або різних спеціальностей (з однієї випускової кафедри – кафедральна, або з різних випускових кафедр – між-кафедральна кваліфікаційна робота). У цьому разі керівником кваліфікаційної роботи може бути один або декілька викладачів з однієї або різних кафедр.

У кваліфікаційній роботі не може бути академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації.

Оформлення кваліфікаційних робіт здійснюється державною мовою. Захист кваліфікаційних робіт здійснюється державною або англійською мовою. Захист кваліфікаційної роботи англійською мовою здійснюється відповідно до вимог Положення про організацію викладання навчальних дисциплін та захистів кваліфікаційних робіт англійською мовою в Сумському державному університеті.

Електронна версія кваліфікаційної роботи в разі її успішного захисту повинна бути розміщена в репозитарії Сумського державного університету.

Успішне виконання здобувачем вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти (далі – здобувач) кваліфікаційної роботи значною мірою залежить від того, наскільки чітко виконані основні вимоги щодо теоретичного рівня, змісту, структури, обсягу, форми викладення матеріалу та оформлення роботи.

Нормативно-правова база (<https://normative.sumdu.edu.ua/>):

1 Положення про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти Сумського державного університету.

2 Положення про організацію викладання дисциплін та організацію захисту кваліфікаційних робіт англійською мовою.

3 Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у СумДУ.

4 Порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних та наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату.

5 Методична інструкція щодо перевірки робіт на наявність ознак академічного плагіату.

6 Інструкція про накладання цифрового підпису на кваліфікаційну роботу.

7 Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційних комісій з атестації здобувачів вищої освіти.

8 Положення про оприлюднення кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти в інституційному репозитарії.

9 Політика використання штучного інтелекту в Сумському державному університеті.

10 Інші документи, що регламентують виконання кваліфікаційних робіт у Сумському державному університеті.

2 МЕТА ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА, КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, ЩО ПОВИННІ БУТИ ДОСЯГНУТІ В РЕЗУЛЬТАТІ ЇЇ ВИКОНАННЯ

Метою кваліфікаційної роботи магістра освітньої програми «Фінанси» є комплексне поглиблення теоретичних і практичних знань у сфері фінансів, банківської справи, страхування й фондового ринку, формування здатності до критичного оцінювання фінансових процесів і явищ, проведення наукових досліджень та виконання практичних завдань щодо визначення ефективності управління фінансами на різних рівнях економічного устрою.

Інтегральною компетентністю магістра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку є здатність розв'язувати складні завдання й проблеми в професійній діяльності або в процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізування та синтезу.

ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК5. Здатність ухвалювати обґрунтовані рішення.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахові компетентності:

ФК 2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики й моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ФК 3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ФК 4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного та методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ФК 5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

ФК 6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи під час розв'язування складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ФК 7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації для вирішення професійних і наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ФК 8. Здатність застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ФК 9. Здатність розробляти технічні завдання для проєктування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ФК 10. Здатність аналізувати масиви фінансових даних за допомогою сучасних цифрових технологій та інструментів і формулювати відповідні висновки й рекомендації.

ФК 11. Здатність застосовувати цифрові технології у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку на макро- і мікрорівнях з урахуванням принципів транспарентності й інклюзивності.

Програмні результати навчання:

ПР 03. Здійснювати адаптацію та модифікацію наявних наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР 06. Доступно й аргументовано подавати результати досліджень усно та письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПР 08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку й управляти ними.

ПР 10. Здійснювати діагностику й моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ПР 11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського, страхового менеджменту та фондового ринку для прийняття рішень.

ПР 12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку й оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ПР 13. Оцінювати ступінь складності завдань під час планування діяльності та опрацювання її результатів.

ПР 14. Аналізувати масиви фінансових даних за допомогою сучасних цифрових технологій та інструментів і формулювати відповідні висновки й рекомендації.

ПР 15. Застосовувати цифрові технології у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку на макро- і мікрорівнях з урахуванням принципів транспарентності й інклюзивності.

З НАСТАНОВИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА НАД ВИКОНАННЯМ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1 Загальні настанови щодо виконання кваліфікаційної роботи магістра

Матеріали щодо написання кваліфікаційної роботи містяться на відповідній сторінці сайту кафедри (<https://fintech.biem.sumdu.edu.ua/kvalifikaciyny-roboty>).

Як теоретико-прикладне дослідження кваліфікаційна робота магістра повинна містити глибоке теоретичне осмислення актуальної проблеми, а також обґрунтований варіант практичного її вирішення.

Працюючи над кваліфікаційною роботою, здобувач повинен за-своїти навички правильного поставлення проблеми та обґрунтування її актуальності, формулювання мети й завдань дослідження, побудови логічного плану та оптимальної структури, роботи з літературними джерелами, статистичною та обліково-фінансовою інформацією, аналізування й оцінювання різних аспектів практичної діяльності у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, обґрунтування власних узагальнень, висновків і пропозицій.

Для досягнення цілей виконання кваліфікаційної роботи здобувачу потрібно:

- обрати тему роботи, визначити об'єкт і предмет дослідження;
- визначити зовнішні прояви проблеми, деталізувати ієрархію взаємно підпорядкованих проблем;
- сформулювати мету та визначити завдання роботи;
- провести науковий пошук, критично узагальнити наявні методи та моделі вирішення поставлених завдань, чітко аргументувати власну думку щодо творчого застосування й розвитку сучасних методів управління фінансовими відносинами;
 - використовуючи економіко-математичні методи проаналізувати та спрогнозувати фінансово-економічні показники за конкретним об'єктом;
 - обґрунтувати альтернативні варіанти вирішення проблемної ситуації з урахуванням факторів невизначеності й ризику, спрогнозувати можливі наслідки впровадження пропозицій;
 - визначити умови доцільного використання того чи іншого варіанта вирішення проблеми;

- сформулювати науково-практичні висновки;
- використовувати комп'ютерну техніку, пакети прикладних програм, засоби візуалізації виконаної роботи;
- оформити й захистити кваліфікаційну роботу на відкритому засіданні екзаменаційної комісії.

Виконання кваліфікаційної роботи складається з таких основних етапів:

- 1) визначення напряму дослідження, вибір і затвердження теми, призначення керівника кваліфікаційної роботи;
- 2) обговорення й узгодження завдання та складання плану кваліфікаційної роботи;
- 3) написання основної частини роботи (вступ, розділи основної частини, висновки);
- 4) оформлення списку використаних джерел, анотації, додатків;
- 5) остаточне оформлення кваліфікаційної роботи та подача її керівнику для проходження нормоконтролю та перевірки на наявність текстових запозичень;
- 6) усунення недоліків попереднього пункту (в разі необхідності) та подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедрі;
- 7) рецензування кваліфікаційної роботи;
- 8) підготовка до публічного захисту, підготовка презентації та доповіді;
- 9) захист роботи.

Графік виконання кваліфікаційної роботи затверджують на початку навчального року, а його додержання контролює керівник.

3.2 Визначення та затвердження теми та керівника роботи

Кваліфікаційну роботу магістра виконують за тематикою, що відповідає спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». На сайті кафедри наведено перелік орієнтовних тем кваліфікаційних робіт. Здобувачі обирають тему роботи з урахуванням напряму досліджень, які вони здійснювали під час навчання, рекомендацій роботодавців, власних наукових інтересів. Здобувач може запропонувати самостійно сформульовану тему роботи за умови її актуальності, відповідності програмним результатам навчання, наявності доступної інформаційної та матеріально-технічної бази, необхідної для

виконання роботи тощо. *Не дозволяється виконувати декільком здобувачам кваліфікаційні роботи з однакової теми. У разі виникнення такої ситуації доцільно розглянути можливість написання комплексної кваліфікаційної роботи.*

Обравши тему роботи, здобувач подає на ім'я завідувача кафедри відповідну заяву (зразок міститься на сайті кафедри у розділі «[Пакет документів до кваліфікаційної роботи магістра](#)»), в якій зазначає назву теми роботи українською та англійською мовами. В разі пропонування самостійно сформульованої теми роботи здобувач повинен у заяві обґрунтувати доцільність її розроблення. Розглянувши подану заяву, завідувач кафедри має право прийняти або відхилити тему роботи, або запропонувати здобувачеві внести уточнення у формулювання пропонованої теми, аргументувавши своє рішення. Якщо здобувач не може самостійно обрати чи сформулювати тему роботи, завідувач кафедри директивно призначає тему із пропонованого кафедрою переліку тем кваліфікаційних робіт. Після попереднього схвалення завідувачем кафедри теми роботи здобувачеві призначається керівник роботи з викладачів кафедри, які мають досвід та наукові напрацювання в розрізі обраної теми роботи. В разі необхідності, керівник спільно зі здобувачем вносить уточнення у формулювання пропонованої теми. Темі кваліфікаційних робіт ухвалюються на засіданні випускової кафедри та остаточно затверджуються наказом по університету.

3.3 Керівництво підготовкою кваліфікаційної роботи

Керівник роботи зобов'язаний:

- надавати консультаційну допомогу у визначенні остаточної теми, підборі літератури та фактичного матеріалу, написанні окремих розділів та висновків кваліфікаційної роботи;
- підготувати та надати здобувачеві індивідуальне завдання на кваліфікаційну роботу;
- здійснювати систематичний контроль процесу виконання та якості підготовки кваліфікаційної роботи відповідно до індивідуального завдання, плану роботи та календарного графіка її виконання;
- інформувати завідувача випускової кафедри в разі недодержання календарного графіка виконання кваліфікаційної роботи;
- здійснювати аналіз перевірки кваліфікаційної роботи на

наявність академічного плагіату. Факт перевірки на наявність ознак академічного плагіату та аналіз результатів такої перевірки засвідчується підписом керівника на титульному аркуші кваліфікаційної роботи;

- надавати консультаційну допомогу здобувачам у підготовці до захисту кваліфікаційної роботи;

- підготувати відгук на кваліфікаційну роботу (за встановленою формою), в якому оцінити якість її виконання та відповідність вимогам, що ставляться до неї. До відгуку на кваліфікаційну роботу додається інформаційна довідка щодо якісних показників кваліфікаційної роботи (за встановленою формою).

Керівник роботи має право:

- обирати зручну для нього та здобувача форму організації комунікацій, зокрема, встановити періодичність особистих зустрічей чи інших комунікацій;

- вимагати, щоб здобувач дотримувався календарного графіка виконання кваліфікаційної роботи, уважно ставився до отриманих рекомендацій у частині виправлення системних помилок, усунення порушень академічної доброчесності тощо;

- інформувати завідувача випускової кафедри про необхідність вжиття відповідних заходів у разі істотних порушень, що можуть призвести до невиконання календарного графіка виконання кваліфікаційної роботи, порушень принципів академічної доброчесності тощо;

- під час оцінювання кваліфікаційної роботи у відгуку зазначати про невиконання здобувачем рекомендацій щодо виправлення системних помилок, дотримання календарного графіка виконання кваліфікаційної роботи тощо;

- брати участь у засіданні екзаменаційної комісії під час захисту кваліфікаційної роботи.

Здобувач повинен періодично інформувати керівника кваліфікаційної роботи про процес її підготовки, консультуватися з проблемних питань, що виникли, обов'язково доводити до відома керівника інформацію про можливі відхилення від затвердженого графіка виконання роботи.

Здобувач повинен розуміти, що *керівник не є ні співавтором, ні редактором кваліфікаційної роботи* і тому не повинен виправляти всі наявні у кваліфікаційній роботі теоретичні, методичні, стилістичні та інші помилки.

4 ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ, ЗМІСТУ ТА ОБСЯГУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

До структури кваліфікаційної роботи повинні входити такі елементи в зазначеній послідовності:

- титульний аркуш;
- індивідуальне завдання на кваліфікаційну роботу;
- анотація;
- зміст;
- перелік скорочень, умовних позначень, термінів (за необхідності);
- основна частина роботи, яка містить вступ, розділи, що розкривають основний зміст роботи відповідно до переліку питань, сформульованих в індивідуальному завданні, висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

Титульний аркуш є першою сторінкою кваліфікаційної роботи і містить основні дані про роботу та її автора. Титульний аркуш оформлюють за визначеною формою (шаблон міститься на сайті кафедри у розділі «[Пакет документів до кваліфікаційної роботи магістра](#)»).

Індивідуальне завдання на кваліфікаційну роботу оформлює за визначеною формою та видає здобувачеві керівник перед початком підготовки кваліфікаційної роботи згідно графіку навчального процесу.

Анотація призначена для короткого ознайомлення з роботою й повинна передавати в стислій, інформативній формі її основний зміст і результати. Вона має бути обсягом 1,0 – 2,0 тис. друкованих знаків (зазвичай це одна сторінка), державною мовою та має містити:

- дані про обсяг кваліфікаційної роботи, кількість ілюстрацій, таблиць, креслень, додатків та використаних джерел тощо;
- обґрунтування актуальності теми роботи;
- визначену мету, використані методи та отримані результати;
- рекомендації (за наявності) щодо використання та / або результати впровадження розробок або досліджень (отримані патенти, прийняті заявки на патент, публікації в наукових виданнях, акти про впровадження тощо);
- ключові слова. Сукупність ключових слів повинна відповідати основному змісту роботи, відображати тематику дослідження і забезпечувати тематичний пошук роботи. Кількість ключових слів становить від п'яти до десяти. Ключові слова подають у називному відмінку,

друкують в рядок через кому в алфавітному порядку

Якщо захист кваліфікаційної роботи проводитиметься англійською мовою, то анотація повинна бути обсягом від 6 до 8 тис. друкованих знаків англійською мовою

Зміст містить послідовний перелік структурних елементів кваліфікаційної роботи, назви розділів і підрозділів із зазначенням номерів початкових сторінок. Назви розділів і підрозділів повинні бути стислими та зрозумілими, літературно грамотними, тісно пов'язаними з назвою кваліфікаційної роботи, але не повторювати її. Необхідно звернути увагу на те, що назви розділів і підрозділів у змісті й тексті роботи повинні бути однаковими.

Перелік скорочень, умовних позначень, термінів подається за необхідності у вигляді окремого списку. Додатково їхнє пояснення наводиться у тексті при першому згадуванні. Скорочення, символи, позначення, які повторюються не більше двох разів, до переліку не вносяться.

Основна частина роботи містить вступ, розділи (які розкривають основний зміст роботи відповідно до переліку питань, наданих у індивідуальному завданні) та висновки.

У **вступі** до кваліфікаційної роботи подають загальну характеристику роботи, а саме:

– *обґрунтування вибору теми роботи, її актуальності*. Обґрунтовуючи доцільність розроблення теми, чітко характеризують зовнішні прояви відповідної фінансової проблеми в сучасних умовах розвитку національної економіки на мікро- та макрорівнях, стан її розв'язання в економічній науці й практиці реалізації фінансових відносин. Для цього варто оцінити ступінь вивченості досліджуваної проблеми, зазначити, які її аспекти теоретично й практично вирішені, а які є дискусійними. Характеризуючи стан наукових праць з обраної тематики, потрібно назвати вчених, які зробили значний внесок у її розроблення. Наприклад: «Сучасні підходи до забезпечення принципів сталого розвитку у банківській діяльності розглядаються в працях таких науковців як: Вовченко О. [3], Крилова О. В., Замковий О. І., Горяча О.І., Федорова О. Г. [8], Луців Б., Дзюблюк О., Чайковський Я., Луців П., Чайковський Є. [13], Музика-Стефанчук О.А., Дубко А.С. [23], Тарасенко А. [29] та інших. Разом з тим, незважаючи на наявність певних напрацювань, глибина даного питання робить його актуальним як з теоретичної, так і з практичної точки зору»;

– **визначення предмета та об'єкта дослідження.** Об'єкт дослідження – це певне наукове знання, яке планується вивчати. Це своєрідна проблема, яка обирається для проведення досліджень. Тобто під об'єктом дослідження розуміють те явище (процес), яке створює досліджувану автором проблемну ситуацію та існує незалежно від дослідника. **Предмет дослідження** – це конкретний аспект, риса, ознака, що належить об'єкту; ракурс, під яким розглядають об'єкт. Тобто предмет дослідження – це певний аспект виділеної проблеми, розглядаючи який, можна пізнати об'єкт загалом, позначити та виділити його характерні властивості.

Наприклад: *«Об'єктом дослідження є процес формування та використання власного капіталу підприємства як основи його фінансової стійкості та розвитку. Предметом дослідження є методи та інструменти управління власним капіталом підприємства, що визначають ефективність його структури, політики формування та використання»;*

– **формулювання мети й завдань відповідно до предмета та об'єкта дослідження.** Мета роботи має бути сформульована в одному чіткому реченні, узгоджуватися з темою, об'єктом і предметом дослідження, відображати як теоретичний, так і практичний аспекти, бути спрямованою на розв'язання науково-прикладної проблеми та передбачати отримання конкретних результатів у вигляді пропозицій чи рекомендацій. Наприклад: *«Метою роботи є обґрунтування теоретичних засад і розроблення практичних рекомендацій щодо удосконалення управління власним капіталом підприємства для підвищення ефективності його використання та забезпечення фінансової стійкості».*

Завдання, які ставляться у вступі до кваліфікаційної роботи, повинні відповідати меті дослідження. Формулювання завдань можна подати використовуючи слова типу: дослідити..., узагальнити..., систематизувати..., уточнити..., визначити..., розробити..., спрогнозувати..., обґрунтувати пропозиції... тощо. Наприклад: *«Для досягнення поставленої мети в роботі сформовані для вирішення такі завдання:*

– *узагальнити теоретичні підходи до сутності, структури та функцій власного капіталу підприємства;*

– *дослідити нормативно-правове та методичне забезпечення процесів управління власним капіталом*

– *провести аналіз стану, динаміки та структури власного капіталу досліджуваного підприємства;*

– *оцінити ефективність використання власного капіталу за*

допомогою сучасних методів фінансового аналізу;

– визначити проблеми та резерви підвищення ефективності управління власним капіталом;

– розробити практичні рекомендації щодо удосконалення управління власним капіталом підприємства з урахуванням сучасних цифрових технологій».

Зазвичай на основі завдань дослідження будують структуру кваліфікаційної роботи, тобто завдання роботи повинні відповідати змісту кваліфікаційної роботи;

– **методи дослідження.** У вступі потрібно назвати використувані методи дослідження: наукову абстракцію, індукцію й дедукцію, аналіз і синтез, логічне узагальнення, порівняльний та статистичний аналіз, логіко-історичний метод, метод аналогій, кореляційний і багатofакторний регресійний аналіз, групування тощо. Методи дослідження бажано подавати в розрізі практичних аспектів їх застосування із зазначенням, для вирішення яких саме завдань їх використовували;

– **апробація матеріалів роботи та їх оприлюднення в наукових виданнях** (за наявності зазначають опубліковані тези, статті здобувача);

– **структура та обсяг роботи** (анонсують структуру роботи, зазначають її загальний обсяг тощо). Також можна наводити узагальнену характеристику інформаційної бази, на основі вивчення якої була написана кваліфікаційна робота;

– за наявності у вступі можуть також зазначати, в межах яких програм, наукових тематик і грантів, госпрозрахункових договорів виконували кваліфікаційну роботу із зазначенням номерів державної реєстрації науково-дослідних робіт і найменуванням організації, де виконували роботу;

– практичне значення одержаних результатів (за наявності надають відомості про використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх практичного застосування тощо).

Загальний обсяг вступу має становити 2-3 сторінки тексту.

У розділах роботи має бути вичерпно і повно викладено зміст власних досліджень здобувача. Робота має містити три розділи, кожен з яких, у свою чергу, має містити 2-4 підрозділи. Конкретну структуру та зміст розділів кваліфікаційної роботи здобувач і керівник визначають залежно від теми дослідження.

Перший розділ (теоретична частина роботи) має містити сутнісну характеристику, категоріальний апарат проблематики

дослідження, критичний огляд наукової думки й нормативної бази щодо стану об'єкта дослідження. Також доцільно викласти методологію аналізування, порівняти наявні методики (методичні принципи), виявити їх переваги та недоліки, дослідити галузеві особливості методичних підходів тощо.

Здобувач повинен розкрити сучасний стан наукової думки в галузі проблем досліджуваної теми, проаналізувати різні теорії й погляди, зробити критичний огляд відповідних наукових джерел (монографій, авторефератів дисертацій, наукових статей тощо), навести відповідний аналіз основних категорій і понять, висловити та обґрунтувати своє ставлення, сформулювати проблемні питання. *Використання літературних джерел повинне супроводжуватися обов'язковим посиланням на них.* Опрацьовуючи літературу, не варто повністю цитувати прочитаний текст. **Під час її огляду та аналізування обов'язковим є використання програмного забезпечення (наприклад, Googl Trends, Google Books Ngram Viewer, VOSviewer тощо).**

Орієнтовний обсяг першого розділу має становити 10-12 сторінок.

Другий розділ (аналітичний) покликаний продемонструвати здатність здобувача застосовувати набуті теоретичні знання для практичної реалізації на рівні підприємства, установи, організації, банку, галузі чи ринку в цілому, виявлення його проблемних зон, тенденцій розвитку та резервів підвищення ефективності діяльності. Під час виконання необхідно використовувати фактичні матеріали, зокрема, зібрані під час проходження переддипломної практики, та статистичні дані з офіційних джерел.

Результати аналізу та фінансово-економічної діагностики необхідно подавати у вигляді аналітичних таблиць або графіків, діаграм, у яких подано динаміку досліджуваних фінансових і техніко-економічних показників за декілька останніх років (тривалість періоду залежить від теми дослідження, потреб досягнення поставлених завдань). За допомогою проведення аналізу потрібно виявити позитивні сторони та недоліки в організації фінансової діяльності. Результати аналізу є основою для розроблення пропозицій щодо визначення методів і напрямів подолання наявних фінансових проблем.

Методичний інструментарій дослідження визначається специфікою теми кваліфікаційної роботи та може включати загальнонаукові, економіко-статистичні, фінансово-аналітичні, порівняльні, експертні, прогнозні та інші методи. Разом із тим, для забезпечення розв'язання складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи,

страхування та фондового ринку, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в умовах невизначеності, обов'язковим є застосування елементів економіко-математичного моделювання (зокрема трендових, кореляційно-регресійних чи оптимізаційних методів).

Для проведення досліджень **повинні використовуватись сучасні інформаційно-аналітичні системи, цифрові платформи, хмарні сервіси та спеціальне програмне забезпечення**, що забезпечують оброблення, візуалізацію та інтерпретацію фінансових даних. До таких належать, наприклад, MS Excel, Google Sheets, Power BI, Stata, R, Python, Tableau тощо. Корисні ресурси (інструменти для аналізу даних та візуалізації: <https://libguide.sumdu.edu.ua/web/site/category.html?id=95>).

Результати опрацювання даних доцільно ілюструвати у вигляді скріншотів, розміщених у тексті або додатках до роботи, *що підтверджуватиме високий рівень використання програмного забезпечення.*

УВАГА! Заборонено використовувати будь-які російські (та інших країн-агресорів) ресурси чи програмне забезпечення. Якщо в роботі є скріншоти екранів, то інтерфейс програм має бути лише українською або англійською мовою.

Важливо, щоб аналітичний розділ не зводився лише до механічного подання таблиць і розрахунків. Кожен етап аналізу має супроводжуватися інтерпретацією отриманих результатів, а також формулюванням проміжних висновків. Завершальним елементом розділу є узагальнення виявлених проблем, що створює підґрунтя для розробки практичних рекомендацій у наступному розділі роботи.

Орієнтовний обсяг другого розділу має становити 12-15 сторінок.

Третій розділ (прикладний або проєктний) спрямований на розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення діяльності об'єкта аналізу. Його зміст повинен логічно впливати з результатів аналізу, проведеного у другому розділі, та пропонувати шляхи усунення виявлених проблемних зон і підвищення ефективності функціонування підприємства, установи, організації, банку, галузі чи ринку в цілому. Основна увага у цьому розділі має приділятися використанню сучасних цифрових технологій як інструменту підвищення результативності управління, оптимізації бізнес-процесів і забезпечення конкурентоспроможності та дотримання принципів сталого розвитку. Важливим є не просто опис сучасних технологій, а їхнє адаптоване застосування до конкретного об'єкта.

Орієнтовний обсяг третього розділу має становити 10-12 сторінок.

У висновках викладаються найбільш важливі результати роботи, а також можливі напрями продовження досліджень за темою роботи.

У списку використаних джерел наводять бібліографічний опис використаних джерел інформації. Список використаних джерел формують одним із таких способів (за визначенням здобувача):

- у порядку появи посилань у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Оптимальна кількість літературних джерел становить 30–40 джерел, включаючи обов'язкову наявність іноземних джерел кількістю не менше ніж 20 % від загального обсягу. Перелік посилань повинен бути збалансованим, охоплюючи не менше ніж 75 % літератури, виданої за останні п'ять років. **Забороняється використання будь-яких джерел походженням із країн-агресорів та виданих мовами країн-агресорів.**

Список джерел і цитування в тексті оформлюють відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» або за стилем АРА 7 (видання 7). Незважаючи на варіативність вимог ДСТУ 8302:2015, обраний стиль оформлення повинен бути однаковим для всієї роботи.

Для автоматичного оформлення списку використаних джерел за ДСТУ 8302:2015 або АРА 7 можна, використовувати онлайн-сервіс *Grafiati*: <https://www.grafiati.com/uk/>. Приклад оформлення джерел відповідно до ДСТУ 8302:2015 наведено в додатку В (таблиця В.2 **методичних вказівок**) або за **посиланням сервісу Grafiati**. Приклад оформлення джерел за стилем АРА 7 наведено за **посиланням сервісу Grafiati**.

До додатків може входити допоміжний матеріал, необхідний для більш повного сприйняття роботи (проміжні формули й розрахунки, таблиці допоміжних цифрових даних, *акти / довідки впровадження, листи підтримки результатів роботи*, інструкції та методики, ілюстрації допоміжного характеру та інші дані й матеріали).

До кваліфікаційної роботи додають (не належать до додатків, а формуються окремими документами):

- відгук керівника (заповнює керівник);
- інформаційну довідку щодо якісних показників кваліфікаційної роботи (заповнює керівник);
- протокол перевірки роботи на наявність ознак академічного плагіату (заповнює керівник);
- рецензію на кваліфікаційну роботу (заповнює рецензент).

Форми вищезазначених документів містяться на сайті кафедри у розділі «[Пакет документів до кваліфікаційної роботи магістра](#)».

5 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота магістра повинна бути виконана та оформлена з додержанням усіх технічних вимог до наукових робіт, викладених у національних стандартах 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання» та ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Основні вимоги до кваліфікаційної роботи викладені **в розділі 5 методичних вказівок: [Методичні вказівки щодо правил оформлення студентських робіт / укладач А. Г. Бухтіарова. – Суми : Сумський державний університет, 2019. – 29 с.](#)**

6 ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Використання технологій штучного інтелекту (ШІ) під час підготовки кваліфікаційної роботи магістра здійснюється відповідно до Політики використання штучного інтелекту в Сумському державному університеті.

ШІ розглядається як інструмент, що може підтримувати наукові дослідження, підвищувати ефективність опрацювання інформації та розроблення практичних рекомендацій, за умови дотримання академічної доброчесності, етичних норм і прозорості атрибуції.

Детальні вимоги та приклади належного використання ШІ визначені у Політиці використання штучного інтелекту в Сумському державному університеті (<https://normative.sumdu.edu.ua/>)

7 НОРМОКОНТРОЛЬ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ТА ЇЇ ПЕРЕВІРКА НА НАЯВНІСТЬ ОЗНАК АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ

Для забезпечення належної якості виконання кваліфікаційна робота підлягає обов'язковому нормоконтролю. **Нормоконтроль кваліфікаційних робіт здійснюють керівники кваліфікаційних робіт.**

Здобувач зобов'язаний упродовж 1-2 днів після проходження нормоконтролю усунути зауваження щодо оформлення кваліфікаційної роботи. Керівник кваліфікаційної роботи, оцінюючи роботу, враховує якість її оформлення та ступінь доопрацювання зауважень й відображає це у відгуку.

Кваліфікаційні роботи, що пройшли нормоконтроль, проходять перевірку на наявність ознак академічного плагіату (згідно з Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у СумДУ <https://normative.sumdu.edu.ua/>).

Керівник зобов'язаний протягом 2-х робочих днів з дати отримання звіту подібності від відповідального за перевірку працівника кафедри здійснити аналіз виявлених текстових запозичень відповідно до Методичної інструкції щодо перевірки робіт на наявність ознак академічного плагіату (<https://normative.sumdu.edu.ua/>).

Висновок щодо наявності або відсутності ознак академічного плагіату чи навмисних спотворень тексту роботи зазначається керівником кваліфікаційної роботи в протоколі перевірки, який також надається здобувачу вищої освіти.

Кваліфікаційні роботи, що пройшли нормоконтроль та отримали задовільні результати перевірки на наявність ознак академічного плагіату подаються в електронному вигляді на кафедру разом із супровідними документами. Електронна версія кваліфікаційної роботи повинна бути підписана цифровими підписами здобувача та керівника. Інструкція про накладання цифрового підпису на кваліфікаційну роботу наведена за посиланням ([Наказ ректора № 0223-І від 20.05.22 р.](#)).

8 КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ. ВИМОГИ ДО ВІДГУКУ КЕРІВНИКА ТА РЕЦЕНЗІЇ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

8.1 Шкала оцінювання

Для підсумкового оцінювання кваліфікаційних робіт магістра застосовують 100-бальну шкалу.

Підсумкову оцінку кваліфікаційної роботи формують як суму:

- оцінки керівника (максимум 55 балів);
- оцінки рецензента (максимум 5 балів);
- оцінки захисту кваліфікаційної роботи (максимум 40 балів).

Переведення результатів 100-бального оцінювання в 4-бальну національну шкалу здійснюють за таблицею відповідності (табл. 2).

Таблиця 2 – Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу

Бальна шкала оцінювання	Національна шкала оцінювання
$90 \leq RD \leq 100$	Відмінно (5,0)
$74 \leq RD < 90$	Добре (4,0)
$60 \leq RD < 74$	Задовільно (3,0)
$RD < 60$	Незадовільно (2,0)

8.2 Оцінювання кваліфікаційної роботи керівником

Науковий керівник кваліфікаційної роботи заповнює **відгук встановленого зразка**, в якому відображає формування оцінювання в розрізі передбачених критеріїв оцінювання виконання кваліфікаційної роботи та додаток до відгуку - **інформаційну довідку** щодо якісних показників кваліфікаційної роботи.

Максимальна оцінка кваліфікаційної роботи керівником становить 55 балів. Під час формування оцінки кваліфікаційної роботи керівник повинен орієнтуватися на такі критерії оцінювання (табл. 3).

Таблиця 3 – Критерії оцінювання керівником кваліфікаційної роботи магістра

Критерій оцінювання	Максимальна кількість балів
I Оцінювання змістовних аспектів кваліфікаційної роботи	
Загальний рівень розкриття теми (відповідність виконаної кваліфікаційної роботи затвердженому завданню, повнота та рівень виконання завдань дослідження, досягнення поставленої мети): 1 – нечітко сформульована мета кваліфікаційної роботи; змістовне наповнення кваліфікаційної роботи не відповідає темі дослідження; 2 – змістовне наповнення роботи відповідає темі дослідження, проте кваліфікаційна робота не відповідає поставленим завданням дослідження; 3 – мета дослідження загалом досягнута, але виконані не більше ніж 50 % поставлених завдань; 4 – мета дослідження загалом досягнута, завдання виконані не в повному обсязі, але не менше ніж 80 % поставлених завдань; 5 – робота повністю відповідає темі, всі завдання дослідження виконані, поставлена мета досягнута	5
Теоретична цінність одержаних результатів (глибина, всебічність і повнота викладення теоретичного матеріалу, відображення дискусійних питань, загальний рівень опрацювання джерел, рівень узагальнення наявних теоретичних підходів, методів та методик, обґрунтованість висновків щодо узагальнення теоретичних положень теми): 3 – наявні ознаки компіляції, відсутні узагальнення та авторські висновки; 6 – аналіз літературних джерел проведено поверхово; відсутні узагальнення, наукова полеміка, авторські висновки, посилання на окремі першоджерела; 9 – теоретичний матеріал опрацьовано та узагальнено, але наявні незначні ознаки компіляції, що не мають системного характеру; теоретико-методична частина має виключно оглядовий характер; відсутній критичний аналіз наведених поглядів та підходів; висновки та узагальнення є недостатньо обґрунтованими; не відображено авторської позиції на проблему; 12 – теоретичний матеріал опрацьовано глибоко й усебічно, але теоретико-методична частина має переважно оглядовий характер, аналіз наведених поглядів та підходів не дозволяє зрозуміти авторську позицію, окремі висновки та узагальнення є помилковими, недостатньо обґрунтованими;	15

Критерій оцінювання	Максимальна кількість балів
15 – теоретична частина містить значний і різноманітний масив опрацьованих інформаційних джерел, критичний огляд наукової літератури, відображення дискусійних питань, узагальнення й висновки, які дають змогу чітко визначити авторську позицію, є достатньо обґрунтованими	
<i>Практична цінність одержаних результатів</i> (використання сучасних та оригінальних методів дослідження, наявність елементів наукової новизни, рівень достовірності й надійності аналітичного обґрунтування, глибина аналітично-діагностичного вивчення стану прояву проблеми, відсутність помилок у розрахунках, актуальність зібраних та проаналізованих даних, обґрунтованість практичних рекомендацій та висновків щодо фактичного стану та перспектив розвитку проблеми): 4 – в роботі подано застарілий матеріал, аналіз здійснено без необхідних розрахунків, оцінювання динаміки й тенденцій розвитку; порушена чи відсутня логіка зв'язку запропонованих рекомендацій із проведеним аналізом; 8 – в роботі поверхово й переважно описово подана економічна діагностика, немає необхідних розрахунків, що дають змогу аргументувати зроблені авторські висновки; прикладний або проєктний розділ має описово-декларативний характер, практичні рекомендації автора обґрунтовані непереконливо; 12 – економічна діагностика проведена без застосування сучасного аналітичного інструментарію, на обмеженій інформаційній базі, відсутні чітко аргументовані висновки; практичні рекомендації не містять глибокого аналітичного обґрунтування економічної доцільності їх реалізації; наявні істотні помилки у розрахунках; 16 – аналітичний та прикладний або проєктний розділи роботи достатньо відображають результати дослідження зовнішнього й внутрішнього середовищ реального об'єкта; були використані сучасні аналітичні й методологічні інструменти; подані авторські висновки базуються на ймовірнісних гіпотетичних даних; пропозиції мають практичну цінність, містять елементи наукової новизни, але наявні незначні помилки в розрахунках; не доведена соціально-економічна ефективність розроблених автором рекомендацій; 20 – аналітичний та прикладний або проєктний розділи роботи містять всебічні й глибокі дослідження зовнішнього та внутрішнього середовищ реального об'єкта; були використані сучасні аналітичні й методологічні інструменти; подані	20

Критерій оцінювання	Максимальна кількість балів
авторські висновки базуються на якісно опрацьованій статистичній інформаційній базі; розроблені автором рекомендації мають практичну цінність, містять елементи наукової новизни, адекватні виявленим проблемам, містять розрахунки показників соціально-економічної ефективності	
<i>Наявність логічної послідовності та наукового стилю викладення матеріалу дослідження (володіння літературною мовою й професійною термінологією, вміння логічно, аргументовано викладати результати досліджень і розробок, вдало використовувати графічний матеріал):</i> 1 – порушена чи немає логіки побудови дослідження, взаємозв'язку між розділами роботи; назви окремих розділів не відповідають змісту; кваліфікаційна робота написана переважно не в науковому стилі; 2 – кваліфікаційна робота написана загалом у науковому стилі, проте є окремі неточності щодо використання професійної термінології; в роботі трапляється порушення логіки в побудові дослідження: немає взаємозв'язку запропонованих заходів із проведеним аналізом; 3 – кваліфікаційна робота написана в науковому стилі, демонструє знання професійної термінології; матеріал викладено загалом логічно, однак є окремі недоліки принципового характеру: в роботі трапляється порушення взаємозв'язку між підрозділами роботи, деякий матеріал не має безпосереднього зв'язку з досягненням поставленої мети, хоча й стосується предмета дослідження; 4 – кваліфікаційна робота написана в науковому стилі, демонструє знання професійної термінології; матеріал викладено загалом логічно, проте є окремі недоліки неприципового характеру: невдало структуровані окремі таблиці, рисунки, неправильно обрано вид діаграми тощо; 5 – кваліфікаційна робота написана в науковому стилі, демонструє знання професійної термінології; матеріал викладено логічно, аргументовано; поданий у роботі матеріал є необхідним для розкриття теми дослідження та досягнення поставленої мети, повного виконання завдань	5
II Оцінювання організаційних аспектів кваліфікаційної роботи	
<i>Дотримання графіка виконання кваліфікаційної роботи:</i> 1 – суттєві відхилення від дотримання графіка виконання кваліфікаційної роботи, що мали системний характер, невчасне	5

Критерій оцінювання	Максимальна кількість балів
подання завершеної роботи керівнику; 2 – суттєві відхилення від дотримання графіка виконання кваліфікаційної роботи, що мали системний характер, але вчасне подання завершеної роботи керівнику; 3 – відхилення від дотримання більшості позицій графіка виконання кваліфікаційної роботи, але вчасне подання завершеної роботи керівнику; 4 – незначні відхилення від дотримання окремих позицій графіка виконання кваліфікаційної роботи, але вчасне подання завершеної роботи керівнику; 5 – повне дотримання графіка виконання кваліфікаційної роботи.	
<i>Відповідність роботи вимогам нормоконтролю:</i> 1 – після виправлення зауважень за підсумками нормоконтролю у кваліфікаційній роботі залишилося не більше ніж 4 порушення встановлених правил оформлення; 2 – після виправлення зауважень за підсумками нормоконтролю у кваліфікаційній роботі залишилося не більше ніж 3 порушення встановлених правил оформлення; 3 – після виправлення зауважень за підсумками нормоконтролю у кваліфікаційній роботі залишилися 1–2 порушення встановлених правил оформлення; 4 – усі зауваження щодо оформлення кваліфікаційної роботи після проходження нормоконтролю виправлено; 5 – додержання всіх правил оформлення на час проведення нормоконтролю	5
Разом максимальна кількість балів	55

Кожний критерій оцінюють дискретно згідно з наведеними в таблиці варіантами можливої кількості балів, урахувавши наявність або відсутність зауважень за цим критерієм, їх характер та кількість.

8.3 Оцінювання кваліфікаційної роботи рецензентом

Для одержання незалежної об'єктивної оцінки кваліфікаційної роботи здійснюють її зовнішнє рецензування. Рецензія оформлюється за встановленою формою. Рецензент зобов'язаний оцінити роботу за переліком зазначеним у критеріях форми.

У разі зниження максимальних балів, зазначених у п. 1–5, рецензент повинен зазначити недоліки, що призвели до такого зниження. Одержана кількість балів переводиться у національну шкалу оцінювання, яка є складовою підсумкової оцінки (максимально – п'ять балів).

Рецензія завершується загальним висновком про рівень роботи, її відповідність або невідповідність установленим вимогам, оцінкою за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно» або «незадовільно»), її рекомендацією (не рекомендацією) до публічного захисту.

Рецензент засвідчує інформацію, подану в рецензії, особистим підписом та за наявності печаткою.

9 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

9.1 Підготовка доповіді та презентаційних матеріалів

Для захисту кваліфікаційної роботи здобувач має підготувати доповідь, презентацію та, за потреби, роздавальний матеріал для членів екзаменаційної комісії (ЕК) *(якщо захист кваліфікаційної роботи проводиться англійською мовою, то ці матеріали готують англійською мовою згідно з Положенням про організацію викладання дисциплін та організацію захисту кваліфікаційних робіт англійською мовою (Наказ ректора № 0668-I від 29.06.21 р.).*

Доповідь повинна бути стислою, конкретною, з послідовним зверненням до демонстраційних матеріалів. Зміст доповіді та склад презентаційних матеріалів необхідно узгодити з керівником кваліфікаційної роботи.

У структурному відношенні доповідь можна поділити на три частини. У першій частині доповіді основними моментами є повтор вступу до роботи, де обґрунтовують актуальність обраної теми, дають характеристику наукової проблеми, формулюють мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження. У другій, найбільшій, частині доповіді характеризують у логічній послідовності одержані теоретичні та практичні результати. Закінчують доповідь загальними висновками за темою кваліфікаційної роботи. Основні результати дослідження бажано подати у вигляді графіків, таблиць, діаграм, що дозволяють краще викласти матеріал доповіді.

У складі презентаційних матеріалів корисним є слайд, що стисло характеризує актуальність, мету, завдання й практичну цінність кваліфікаційної роботи, в якому комплексно характеризуються загальна схема й логіка дослідження. Для успішної презентації кваліфікаційної роботи здобувачеві рекомендують заздалегідь скласти короткі тези (орієнтовно до чотирьох сторінок).

9.2 Порядок захисту кваліфікаційної роботи

Захист кваліфікаційних робіт проходить на засіданнях ЕК. В умовах воєнного стану захист кваліфікаційних робіт відбувається із застосуванням дистанційних технологій, що внормовано «Положенням про порядок створення та організацію роботи екзаменаційних комісій з

атестації здобувачів вищої освіти (зі змінами, внесеними [Наказом ректора № 0233-І від 25.05.2022 р.](#))».

Проведення засідання ЕК щодо захисту кваліфікаційної роботи передбачає:

- оголошення секретарем ЕК прізвища, імені та по батькові здобувача, теми його кваліфікаційної роботи; здобутків здобувача (наукових, творчих, рекомендацій випускової кафедри);

- доповідь здобувача у довільній формі (7-10 хв.) про сутність кваліфікаційної роботи, основні наукові рішення, отримані результати та ступінь виконання завдання. При цьому можуть використовуватися різні форми візуалізації доповіді – обов'язковий графічний матеріал, визначений завданням, слайди, відеоматеріали тощо;

- відповіді на запитання членів ЕК;

- оголошення секретарем ЕК відгуку керівника або виступ керівника зі стислою характеристикою роботи здобувача вищої освіти під час підготовки кваліфікаційної роботи; зауважень та висновків рецензента на кваліфікаційну роботу;

- відповіді здобувача вищої освіти на зауваження керівника кваліфікаційної роботи та рецензента;

- оголошення головою ЕК щодо закінчення захисту.

9.3 Оцінювання кваліфікаційної роботи членами ЕК

У таблиці 4 подані рекомендовані критерії та шкала підсумкового оцінювання кваліфікаційних робіт, якими може керуватися ЕК. Оцінка кваліфікаційної роботи за кожним критерієм формується як середнє арифметичне з оцінок, виставлених членами ЕК. Загальна оцінка захисту кваліфікаційної роботи визначається як сума балів, одержаних за кожним із передбачених критеріїв (максимально – до 40 балів).

Таблиця 4 – Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи ЕК

Критерій оцінювання	Максимальна кількість балів
<i>Теоретична та практична цінність результатів кваліфікаційної роботи</i> (рівень узагальнення наявних теоретичних підходів, методів і методик, використання сучасних та оригінальних методів дослідження, обґрунтованість наукової новизни, глибина аналітичного вивчення стану прояву проблеми на реальному об'єкті, відсутність помилок у розрахунках, наявність наукових публікацій, довідки про впровадження результатів, участь у конференціях тощо): 2 – робота механічно відтворює матеріали з джерел без узагальнення, немає аналітики та власних висновків, відсутні будь-які ознаки наукової цінності чи практичної апробації; 4 – результати кваліфікаційної роботи мають незначну теоретичну та практичну цінність, недостатньо обґрунтовані, частково відповідають стану сучасного вивчення проблеми та не дозволяють в повній мірі її вирішувати з урахуванням особливостей реального об'єкта, практична апробація відсутня; 6 – робота містить огляд і часткове узагальнення теоретичних підходів; використано традиційні методи дослідження без поглиблення; наукова новизна декларована, але не доведена; аналітична частина описова, з окремими помилками чи неповними розрахунками; публікації відсутні або формальні. Практична цінність обмежена; 8 – теоретичні підходи узагальнено системно; методи дослідження сучасні, проте оригінальність обмежена; наукова новизна переважно уточнює або адаптує існуючі підходи; аналітична частина достатньо глибока, але окремі аспекти розкриті поверхнево; незначні неточності в розрахунках; є принаймні одна публікація та(або) участь у конференції; 10 – робота має високий рівень узагальнення сучасних теоретичних підходів і методів дослідження; використано оригінальні або вдосконалені автором методики; чітко обґрунтовано наукову новизну; проведено глибокий аналітичний аналіз прояву проблеми на реальному об'єкті; усі розрахунки без помилок; наявні наукові публікації та (або) участь у декількох конференціях, конкурсах студентських наукових робіт. Результати мають практичне значення та можуть бути використані, або вже використовуються у професійній діяльності, що підтверджено довідками про впровадження.	10
<i>Презентація кваліфікаційної роботи</i> (якість доповіді змісту роботи, стиль подання результатів роботи, рівень володіння науковою мовою, якість та повнота графічного матеріалу):	10

Критерій оцінювання	Максимальна кількість балів
2 – доповідь хаотична, непослідовна, не відображає змісту роботи. Здобувач не володіє науковою мовою. Презентація формальна, ілюстративний матеріал не узгоджено з текстом доповіді, він не розкриває результатів дослідження та проблематики теми. Істотно порушено часовий регламент тривалості доповіді; 4 – доповідь несистемна, частково зачитується з аркуша; основні результати викладено формально. Мовлення малонаукове, допущено численні мовні помилки. Презентація недбало оформлена, графічні матеріали частково відсутні або нечитабельні. Недодержано часовий регламент доповіді; 6 – доповідь загалом зрозуміла, але структура нечітка, присутні пропуски в поясненні методів чи результатів. Мова має надмір описовості або побутові елементи. У презентації недостатньо графічного матеріалу або він не повністю відповідає змісту; 8 – доповідь чітка та логічна, але окремі аспекти подано скорочено або поверхнево. Використовується наукова мова, хоча є незначні мовні або стилістичні огріхи. Презентація інформативна, проте візуальна структура може бути покращена (перевантажені слайди, дрібний шрифт тощо), перевищено часовий регламент доповіді; 10 – доповідь логічно структурована, послідовна та змістовна, повністю розкриває тему, мету, завдання та результати дослідження. Стиль викладу – науково аргументований, впевнений, без читання з аркуша. Наукова термінологія використовується коректно та професійно. Презентація візуально приваблива, містить інфографіку, графіки, таблиці, схеми, що підтримують зміст доповіді. Додержано часовий регламент доповіді. Загальний виступ справляє враження високої професійної підготовки.	
<i>Відповіді на поставлені питання, вміння вести наукову дискусію (вміння здобувача стисло, змістовно, переконливо, аргументовано відповідати на поставлені питання, а також на зауваження керівника і рецензента):</i> 0 – відповіді відсутні або демонструють повну некомпетентність у темі дослідження. Здобувач не здатний підтримувати наукову дискусію, не реагує на зауваження, не володіє матеріалом власної роботи; 4 – здобувач погано орієнтується у темі, більшість відповідей невірні або не по суті. Аргументація відсутня, реакція на зауваження керівника чи рецензента неадекватна або ухильна, мовлення не наукове; 8 – відповіді неповні або неточні, здобувач плутається у фактах і не вміє аргументовано пояснити положення своєї роботи.	20

Критерій оцінювання	Максимальна кількість балів
Науковий стиль порушено, аргументи непідтверджені. У дискусії здобувач пасивний, часто уникає запитань; 12 – здобувач розуміє загальні аспекти теми, однак відповіді частково поверхневі або надто загальні. Деякі терміни чи методи пояснюються неточно. Аргументація обмежена, спостерігається невпевненість у спілкуванні. Реакція на зауваження керівника чи рецензента – формальна; 16 – відповіді змістовні та логічні, але окремі аргументи потребують уточнення чи глибшого обґрунтування. Здобувач володіє матеріалом, проте не завжди впевнено відстоює власну позицію. Мовлення наукове, але з незначними неточностями. В дискусії дотримується академічного тону; 20 – здобувач демонструє глибоке розуміння теми, аргументовано, логічно й переконливо відповідає на всі запитання членів комісії, зауваження керівника та рецензента. Відповіді чіткі, науково обґрунтовані, базуються на положеннях роботи, власних висновках і сучасних джерелах. Стиль спілкування впевнений, академічно коректний. Є здатність до наукової дискусії, вміння захищати власну позицію з повагою до опонентів.	

Результати захисту ЕК обговорює на закритому засіданні. Підсумкову оцінку кваліфікаційної роботи визначає ЕК, її рішення є остаточним та апеляції не підлягає.

Одержана здобувачем підсумкова оцінка одночасно фіксується у протоколі засідання ЕК за 100-бальною шкалою та національною шкалою оцінювання.

Рішення про загальну оцінку роботи та про присвоєння здобувачеві другого (магістерського) рівня вищої освіти кваліфікації магістра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку ухвалюється на закритому засіданні ЕК відкритим голосуванням. Результати засідання ЕК оголошує голова у день захисту.

Після захисту електронна версія кваліфікаційної роботи повинна бути розміщена в репозитарії Сумського державного університету. Для цього здобувач заповнює метадані роботи й надає їх керівникові роботи разом з електронною версією кваліфікаційної роботи.

10 ШАБЛОНИ ДОКУМЕНТІВ

Шаблони (форми) необхідних документів розміщено в «Пакеті документів до кваліфікаційної роботи магістра» на сайті кафедри фінансових технологій і підприємництва за таким посиланням: <https://fintech.biem.sumdu.edu.ua/kvalifikaciyu-roboty>.

До шаблонів (форм) відносять:

- заяву щодо вибору теми;
- титульний аркуш;
- індивідуальне завдання на кваліфікаційну роботу;
- анотацію;
- відгук керівника;
- інформаційну довідку;
- рецензію на кваліфікаційну роботу;
- метадані.

Електронне навчальне видання

Методичні вказівки
до написання та захисту кваліфікаційної роботи магістра
освітньої програми «Фінанси»
спеціальності «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»
усіх форм навчання

Відповідальна за випуск І. В. Тютюник
Редакторка С. М. Симоненко
Комп'ютерне верстання О. О. Захаркіна

Формат 60×84/8. Ум. друк. арк. 4,19. Обл.-вид. арк. 3,67.

Видавець і виготовлювач
Сумський державний університет,
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3062 від 17.12.2007.